

Boekbesprekingen

T. GROENSTEEN,
Système de la bande dessinée.
Paris, PUF, 1999, 207 blz.

Groensteen opent *Système de la bande dessinée* met de bespreking van een aantal vaak geopperde opvattingen als zou de strip een semiotisch systeem zijn dat gebaseerd is op kleine betekenisvolle eenheden (cf. onze taal) en als zou de strip een specifieke combinatie zijn van linguïstische en visuele codes. Terecht rekent de auteur definitief af met deze toch al belegen ideeën. Voor Groensteen zijn de beelden trouwens belangrijker dan de teksten. Zijn studie spitst zich voornamelijk toe op de relaties tussen de plaatjes van een strip.

Het eerste hoofdstuk over het gebruik van de ruimte in de strip is het langste van het boek. Het is dan ook de meest uitgewerkte en onderbouwde analyse die daarover ooit gepubliceerd is. Groensteen bespreekt achtereenvolgens: de marges en de (witte) tussenruimtes, het kader van de plaatjes, de strook, de tekstballonnen, de plaatjes in plaatjes en plaatindelingen.

In het tweede hoofdstuk gaat Groensteen aan hoe relaties gelegd worden tussen de plaatjes van een verhalende sequens. De auteur laat uitschijnen dat er verschillende soorten van verhalende strategieën bestaan, zonder ze precies te definiëren. In tegenstelling tot zijn grondige analyse van het ruimtegebruik blijft hij hier wat op de vlakte. Groensteen wil vooral uitleggen hoe een lezer een afzonderlijke plaat begrijpt aan de hand van sequensen uit drie verschillende strips (*Alack Sinner*, *Corentin* en *Jojo*).

Tenslotte wijdt Groensteen nog een kort hoofdstuk aan de 'verweving' ('tressage' in het Frans). Het is een bijkomstige structurering, die 'series' opzet binnen een verhalende sequens. Die 'series' zijn niet noodzakelijk voor het goed begrijpen van het ver-

haal, maar ze bieden de lezer een extraatje aan, een supplementaire relatie. De lezer wordt uitgenodigd om voor- en achteruit te bladeren, op zoek naar speciale verbanden tussen uiteenliggende plaatjes.

Groensteen betreft in zijn erudiete analyse zowel de mainstream strips als de meest experimentele strips, wat zeker een pluspunt is. Er zijn echter slechts 16 illustraties afgedrukt en dat is toch wel weinig voor een boek van zo'n 200 bladzijden.

Het betoog van Groensteen is helder en systematisch. Hoewel *Système de la bande dessinée* een aantal belangrijke zaken (als tekenstijlen en grote verhaalstructuren) onderbelicht, is dit boek zonder twijfel een uitermate belangrijke aanvulling bij de bestaande theoretische literatuur over strips.

P.L.

S. BRUZZI,
New documentary: A critical introduction.
London, Routledge, 2000, 199 blz.

New documentary is een prima basiswerk voor wie zich wil verdiepen in de documentaire als genre. Doordat gefocust wordt op de documentaires van de jaren '90 wijkt Bruzzi af van de bewandelde paden. Toch verzorgt zij in de eerste twee hoofdstukken, die de *new documentary* moeten inleiden, een mooie theoretische en historische introductie. Meteen wordt ook de centrale polemiek rond het documentaire genre geponeerd: welke realiteitswaarde dient toegekend te worden aan de documentaire, een genre dat zich situeert tussen objectieve waarneming en subjectieve selectie en commentaar? De uiteinden van beide polen worden toegelicht aan de hand van welgekozen voorbeelden, respectievelijk de 'Zap-

ruder film' van de moord op J.F.K. en o.a. Epsteins *The times of Harvey Milk*.

In een tweede deel behandelt Bruzzi de Amerikaanse *direct cinema* en de invloed hiervan op de zogenaamde *docusoaps* als *Hotel en The cruise* en *documentary journeys* als *London* en *Shoah*.

Via het begrip *performance* dringt de auteur in het derde deel door tot de essentie van de polemiek rond de subjectiviteit/objectiviteit van de documentaire. Door twee korte studies *The president and the image* en *The performative documentary* belicht zij verschillende mogelijke benaderingswijze van de verhouding documentaire – *performance* - realiteit.

L.E.

S. PRINCE,

The warrior's camera: The cinema of Akira Kurosawa.

Princeton, Princeton University Press, 1999, 417 blz.

In *The warrior's camera* geeft Prince een overzicht van het leven en werk van de Japanse cineast Akira Kurosawa. Hij linkt het oeuvre zowel aan de traditionele fundamenteën als aan de contemporaine evoluties van de Japanse maatschappij. Hierbij wordt zowel aandacht besteed aan inhoudelijke en formele elementen als aan de dialectische relatie van de films met de maatschappelijke context.

Het boek deelt Kurosawa's oeuvre in in vier stadia. In een eerste deel wordt zijn vroege werk belicht, vervolgens wordt aangegeven hoe Kurosawa's politiek en sociaal engagement concreet vorm krijgt in een erg persoonlijke filmtaal. De periode 1970-1985 wordt toegelicht in het derde deel waarin Prince een nieuw licht werpt op deze films, die vaak ten onrechte pessimistisch genoemd worden. Kurosawa's laatste films worden belicht in het vierde deel waarin vooral zijn psychologische verwerking van het verouderingsproces en zijn bekommernis om zijn artistieke erfenis kernpunten zijn. Hoewel *The warrior's camera* qua opbouw chronologisch is, verschaft het boek duidelijk inzicht in de samenhang van het oeuvre. Door een op-

eenstapeling van betekenissen doorheen het oeuvre staft Prince het auteurschap van Akira Kurosawa

In deze hernieuwde editie voegt de auteur twee hoofdstukken toe aan de uitgave van 1991. Ten eerste plaatst hij Kurosawa in de westerse en Japanse filmgeschiedenis. Ten tweede geeft hij de verwevenheid van beiden aan door de invloed te schetsen van Kurosawa op het werk van hedendaagse cineasten als Martin Scorsese, George Lucas en Steven Spielberg.

L.E.

J. LULL,

Media, communication, culture: A global approach.

Cambridge, Polity Press, 2000, 308 blz.

Lull is een van de weinige schrijvers in het communicatiewetenschappelijke veld die een zeer eigen stijl en zeer persoonlijke inzichten combineert, wat zijn boeken uiterst leesbaar en leerrijk maakt. De ondertitel van *Media, communication, culture* is enigszins misleidend. Hoewel er, vooral naar het einde toe, uitgebreid aandacht is voor globalisering en ermee samenhangende aspecten, is dit boek, zoals de ondertitel zegt, vooral een tekst over de studie van cultuur en communicatie. De hoeveelheid en verscheidenheid aan thema's die ter sprake komen, is duizelingwekkend en Lull slaagt er in heel wat originele ideeën naar voor te brengen. Toch is deze verscheidenheid meteen ook een zwak punt: het boek lijkt wel een geannoteerde index voor een veel dikker boek dat al deze aspecten uitgebreider, en dus diepgaander, behandelt. Anderzijds wordt het boek toegankelijk gemaakt door verschillende toepassingen op concrete, recente voorbeelden, die, zoals tegenwoordig de mode lijkt te zijn, in aparte 'dozen' (boxes) worden afgedrukt. Samengevat: een interessante en gevarieerde inleiding van een bekende naam. De lezer die specifieke inzichten zoekt, blijft wel op zijn honger zitten.

J.V.d.B.

A.N. GRECO (ed.),

The media and entertainment industries.

Boston, Allyn & Bacon, 2000, 279 blz.

The media and entertainment industries beschrijft de basiskenmerken van de hedendaagse Amerikaanse media-industrie. Elk hoofdstuk is gewijd aan een aparte mediasector. Naast de gedrukte media (boeken, tijdschriften en dagbladen) en de audiovisuele industrie (de muziek-, film-, radio- en televisie-industrie), komen ook de nieuwe media (o.m. het Internet) aan bod. Telkens weer gaat de aandacht uit naar economische basisgegevens - bv. verkoopcijfers en markt-aandelen - voor de desbetreffende sector. Die data worden meestal gepresenteerd in tabelvorm. Daarnaast wordt melding gemaakt van de voornaamste actoren per media-industrietak. Doordat *The media and entertainment industries* zich concentreert op actueel cijfermateriaal voor de afzonderlijke mediasectoren in de Verenigde Staten, mist het evenwel wat diepgang. De meeste auteurs beperken zich tot een beschrijving van actuele trends; zij besteden m.a.w. weinig aandacht aan de duiding van die evoluties. De technologische, economische, politieke en socio-culturele invloeden op de werking, structuur en organisatie van de media worden dus onderbelicht. De typische structuur van het boek (dat opgedeeld is per mediasector), heeft er eveneens voor gezorgd dat een belangrijke tendens in het huidige medialandschap, nl. die van de intermediale vervlechting, (haast) onbesproken blijft. Samenvattend kan men stellen dat het boek een uitstekende bron is voor wie op zoek is naar actueel cijfermateriaal over de Amerikaanse media-industrie. Wie ook een diepgaand inzicht wil verwerven in de gepresenteerde tendensen, zal echter bijkomende literatuur moeten raadplegen.

H.V.

J.P. EVERAERTS,

De film in België, een permanente revolutie.

Brussel, Mediadoc, 2000, 303 blz.

In het omvattend werk *De film in België* geeft auteur Everaerts een overzicht van de Belgische film vanaf haar beginjaren tot en met de meest recente evoluties (deel 1 - 3). Hij besteedt hierbij niet alleen aandacht aan de speelfilm, maar ook animatiefilms en documentaires worden in een historisch maatschappelijk perspectief geplaatst. De auteur behandelt zowel de filmproductie, als de structuur en de moeilijkheden van de Belgische distributie- en vertoningssector. De opzet van *De film in België* is dus op zijn minst ambitieus te noemen. Daarenboven exploreert elk hoofdstuk de impact van Belgische maatschappelijke problematieken (bv. de verhouding tussen Vlaanderen en Wallonië en het daaruit voortvloeiende tweesporenbeleid, sociale onrusten en meer recent de opkomst van extreem rechtse partijen) op de filmindustrie. De auteur wijst de lezer niet alleen op problemen en gemiste kansen, maar geeft ook herhaaldelijk alternatieven en oplossingen aan. In een laatste deel stelt Everaerts de vraag naar de karakteristieken van de Belgische film en de bestaansmogelijkheden voor de Vlaamse en Waalse film binnen dit kader. De uitgebreide bibliografie is een welkom hulpmiddel voor studenten en vorsers die zich in de Belgische film willen verdiepen. Door zijn engagement en passie voor het onderwerp levert de auteur veel meer af dan louter een overzichtswerk van de Belgische film. *De film in België* is een mooi beginpunt voor verdere reflectie over de films die in België gemaakt worden en de manier waarop dit gebeurt.

L.E.